

Nr 2.

Warszawa, dn. 26 stycznia 1935 r.

Ogóln. zbioru Nr 623.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych—Wiceprezes Rady Związku inż. **S. J. Okolski**.
Redaktor odpowiedzialny inż. **Maurycy Chorzewski**.

TREŚĆ NUMERU: Osobiste. — Ukonstytuowanie się Prezydium Grupy Producentów Narzędzi Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. — Nowe działy w Muzeum Przemysłu i Techniki. — Społeczne Biuro Pośrednictwa Pracy w przemyśle metalowym. — Międzynarodowe Targi w Pradze. — Eksport wyrobów metalowych w oświetleniu przemysłowców (ciąg dalszy). — Przyczyny zmian w dokonywaniu opłat na Fundusz Pracy. — Przymus organizacyjny we Francji. — Wiadomości z zagranicy. — Kronika. — Ceny.

OSOBISTE

Inż. Kazimierz Pichelski, dyrektor Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, został powołany na stanowisko dyrektora Fabryk Metalowych Norblin, Bracia Buch i T. Werner Sp. Akc. w Warszawie.

Na opróżnione stanowisko Dyrektora P. Z. P. M. Zarząd Związku zaprosił Członka Rady i Zarządu Związku inż. Antoniego Dunin-Slepszcia, członka Rady Stoczni Gdynskiej Sp. Akc. w Gdyni.

Obu zasłużonym nominatom składa „Przemysł Metalowy” najlepsze życzenia dalszej owocnej pracy na nowych stanowiskach w polskim przemyśle metalowym.

UKONSTYTUOWANIE SIĘ PREZYDIUM GRUPY PRODUCENTÓW NARZĘDZI POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH

Dnia 10 stycznia r. b. odbyło się konstytucyjne posiedzenie Zarządu Grupy Producentów Narzędzi Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych. Posiedzeniu przewodniczył inż. Jan Piotrowski, jako wybrany przez Walne Zgromadzenie Prezes Grupy; wzięło w niem udział 10 członków Zarządu na ogólną ilość 11. W wyniku głosowania wiceprezesami wybrani zostali p. p. inż. Jerzy Goleniewicz z firmy H. Cegielski S. A., inż. Henryk Poreyko z Polskich Zakładów Skody S. A. i inż. Kazimierz Wretowski z Huty Pokój S. A.

NOWE DZIAŁY W MUZEUM PRZEMYSŁU I TECHNIKI

W dniu 15 grudnia 1934 r. otwarte zostały w obecności przedstawicieli rządu, samorządu oraz sfer przemysłowych i gospodarczych trzy nowe działy Muzeum Przemysłu i Techniki w Warszawie.

Dwa z nowootworzonych działów obrazują zagadnienia o dużym znaczeniu społeczno-socjologicz-

nem, przedstawiają bowiem bezpieczeństwo i higienę pracy w przemyśle. Dział trzeci poświęcony jest rozwojowi pojazdów mechanicznych.

SPOŁECZNE BIURO POŚREDNICTWA PRACY W PRZEMYŚLE METALOWYM

Związek Zawodowy Majstrów Fabrycznych Przemysłu Metalowego i Pokrewnych, zrzeszony w Unji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych, przysłał nam zawiadomienie następującej treści:

Przy Związku Zawodowym Majstrów Fabrycznych Przemysłu Metalowego i Pokrewnych (Warszawa, Nalewki № 8) czynne jest „Biuro Pośrednictwa Pracy”, które poleca wykwalifikowanych majstrów we wszystkich kierunkach zawodów, wchodzących w zakres Przemysłu Metalowego i Pokrewnych.

Kandydaci, pragnący korzystać z naszego „Biura Pośrednictwa”, podlegają egzaminowi „Komisji kwalifikacyjnej” niezależnie od posiadanych świadectw, co daje nam możliwość dania zupełnej gwarancji poleconego kandydata. Poza tem wszyscy kandydaci, pozostający bez pracy, przechodzą kursy teoretyczne nowoczesnej organizacji pracy, prowadzone przez wybitnych wykładowców.

Biuro czynne jest we wtorki i czwartki od godz. 18-ej, w niedzielę od godz. 10 ej”.

MIĘDZYKARODOWE TARGI W PRADZE

Poselstwo Republiki Czechosłowackiej w Warszawie komunikuje, że wiosenne Międzynarodowe Targi w Pradze odbywać się będą w dniach od 10 do 17 marca 1935 r. W targach biorą udział wszystkie gałęzie przemysłu czechosłowackiego, wystawiające tu nowe modele oraz próbki swych wyrobów. Zwłaszcza będzie reprezentowany na targach przemysł szkła i porcelany, *przemysł galanterji metalowej, przemysł elektrotechniczny, włókienniczy*, dalej fabryki wyrobów skórzaných, *instrumentów muzycznych*, artykułów farmaceutycznych i t. p.

O bliższe szczegóły należy zwracać się do poselstwa Republiki Czechosłowackiej w Warszawie, ul. Koszykowa 18 oraz do konsulatów czechosłowackich w Krakowie, Lwowie, Katowicach i Poznaniu.

EKSPORT WYROBÓW METALOWYCH W OŚWIETLENIU PRZEMYSŁOWCÓW

(Ciąg dalszy).

III.

Przemówienie inż. S. J. Okolskiego.

Gdy podczas narady w d. 22 i 23 lutego 1928 r. P. Ministra Przemysłu i Handlu Inż. E. Kwiatkowskiego z przedstawicielami życia gospodarczego miałem możność rozważania zagadnienia eksportu przemysłu metalowego przetwórczego*) dysponowałem wówczas spostrzeżeniami kilku zaledwie fabryk, które od dłuższego czasu wywoziły swe wyroby zagranicę oraz bardzo szczupłym materiałem statystycznym, zebrany przez Związek Eksportowy Przemysłu Metalowego Przetwórczego w ciągu zaledwie paroletniego jego istnienia. Od narady tej dzieli nas z górą sześćioletni okres czasu, który pozwolił zgromadzić dużo nowych spostrzeżeń i cyfr statystycznych, rozszerzając znacznie nasze pole widzenia. Możemy też z radością stwierdzić, że Rząd poświęcił baczną uwagę wypowiedzianym wówczas postulatam i poczynił szereg zarządzeń, mających na celu wzmoczenie eksportu. Przychylnemu ustosunkowaniu się Rządu zawdzięczyć należy, że od tej chwili eksport wyrobów metalowych znowu zaczął się wzmacniać i aczkolwiek potem spadł—to jednak już nie wygasa, pomimo niezmiernego skurczenia się rynków światowych, pogorszenia sytuacji walutowej w rozmaitych krajach i wprowadzenia przez szereg państw dotkliwych ograniczeń przy imporcie towarów zagranicznych. Przeciwnie zaznaczę z przyjemnością, że gdy w r. 1933 konjunktura ogólnoswiatowa nieco poprawiła się, eksport wyrobów metalowych nietylko przestał niezwłocznie spadać, lecz nawet wykazuje w ostatnim roku wzrost wagowo o przeszło 50% i, nie bacząc na wielki spadek cen, pod względem wartości daje sumę o 20% wyższą niż w r. 1933.

Badanie statystyki eksportowej nastęrcza duże trudności, ponieważ cyfry Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczące wywozu, obejmują nietylko wytwory krajowe, lecz również towary zagraniczne, które w następstwie zostały wywiezione z Polski. Najwięcej miarodajnymi są dane Związków Eksportowych: Przemysłu Metalowego Przetwórczego i Hut, lecz obejmują one jedynie pewną część wyrobów.

W poniższej Tablicy I zestawiony jest wywóz wyrobów metalowych przetwórczych, ujęty statystyką Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego od chwili jego powstania t. j. od 9 listopada 1925 r. do 31 października 1934 r.

Z tablicy tej widzimy, jak szybko wzrastał eksport, zarówno wagowo jak i pod względem wartości, w okresie dobrej konjunktury (t. j. w okresie lat 1926 do 1929 włącznie), jak następnie spadł i wreszcie jaką wykazuje poprawę w roku ostatnim. Światowy spadek cen uwidoczony jest w kolumnie ostatniej, zawierającej średnią wartość w złotych jednej tonny towarów wyeksportowanych. Jas-

Tablica I.

Rok	tonn	zł	zł/t
9. XI. 25—31. XII. 26	6.252	4.601.608	738
1927	16.561	9.976.766	601
1928	17.013	13.702.350	805
1929	15.484	18.062.703	1.165
1930	11.736	15.136.668	1.290
1931	12.449	19.426.532	1.565
1932	5.159	9.052.090	1.785
1933	5.527	6.179.743	1.150
1934 do 31. X.	8.838	7.783.662	875
Ogółem	99.019	103.922.122	1.045

nem jest, że cyfry tej kolumny mają jedynie tylko względną wartość, ponieważ stosunek wagowy rozmaitych wyrobów, wywożonych w ciągu każdego roku, nie jest stały, ceny zaś wyrobów poszczególnych, co wynika z poniższej tablicy IV-ej, są różne.

Tablica I nie zawiera wszystkich wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego, wyeksportowanych z Polski, ponieważ szereg takich wyrobów jest objęty programem wytwórczości zakładów przetwórczych, należących do zakładów hutniczych. Wywóz tych ostatnich tkwi w statystyce Związku Eksportowego Polskich Hut Żelaznych i tablica II podaje eksport hut w sumie łącznej wytworów czysto hutniczych i przetwórczych.

Tablica II.

Rok	tonn	zł	zł/t
1926	49.173	15.986.986	325
1927	113.641	41.643.272	368
1928	97.105	39.121.433	404
1929	166.435	71.662.177	430
1930	393.736	145.419.421	369
1931	373.742	129.475.224	346
1932	142.423	47.182.914	332
1933	249.450	64.332.410	259
1934 do 30. IX.	158.688	32.745.503	206
Ogółem	1.744.393	587.569.340	335

W tablicy III zsumowane są cyfry dwóch tablic poprzednich, i wyprowadzona przeciętna wartość w złotych 1 tonny wyrobów metalowych, zarówno wytworzonych przez huty, jak i w zakładach metalowych przetwórczych.

Tablica III.

	Waga	Wartość	zł 1 t
1) Polskich Hut Żelaznych	1.744.393 t	587.569.340 zł	335 zł
2) Przemysłu Metalowego Przetwórczego	99.019 t	103.922.122 zł	1.045 zł
Ogółem	1.843.412 t	691.491.462 zł	374 zł

Rodzaje wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego, wywiezionych z Polski w ciągu ostatnich 9 lat, podane są w tablicy IV, w której poszczególne artykuły uszeregowane są podług ogólnej wartości wywiezionego towaru.

Z tablicy tej widać, że prawdziwymi artykułami eksportu naszych wyrobów metalowych są odlewy żeliwne, naczynia blaszane emaljowane, maszyny włókiennicze, blacha ocynkowana, parowozy i przez pewien okres czasu były maszyny rolnicze. Inne artykuły miały narazie znaczenie drugorzędne,

*) p. książkę p. t. „Inwestycje, kredyt, konsumpcja, eksport, żegluga”, wydaną nakładem Ministerstwa Przemysłu i Handlu w Warszawie. Str. 141 do 151.

T a b l i c a IV.

Wyroby	tonn	zł	zł t
1. Odlewy żeliwne	33.668	21.970.859	568
2. Naczynia blaszane emalj.	10.431	20.142.591	1.940
3. Maszyny włókiennicze	6.786	17.965.853	2.645
4. Blacha ocynkowana	18.171,675	12.255.192	672
5. Parowozy	3.641	11.731.449	3.240
6. Maszyny i narzędzia roln.	7.243	7.320.140	1.010
7. Druk żelazny	6.975	2.784.297	397
8. Wyroby żelazne i stalowe	2.471	2.456.391	998
9. Inne części par. i wag.	627	1.386.671	2.220
10. Konstr. żel i wyr. kotł.	1.370	1.013.800	735
11. Obrabiarki	193	806.125	4.170
12. Silniki spalinowe	84	734.927	8.780
13. Tendry	402	654.260	1.625
14. Butle stalowe	457	626.822	1.370
15. Części parowozowe specj.	201	606.782	3.020
16. Wyroby z blachy	776	506.574	652
17. Rury kompensacyjne	65	388.425	5.950
18. Wyroby ze stali szlachetnej	42	234.646	5.600
19. Gwoździe	271	151.273	568
20. Siatka jednolita	74	73.016	985
21. Hacele	24	51.355	2.140
22. Wagony towarowe	29	30.016	1.080
23. Widły	7	9.584	1.365
24. Łopaty	9	9.088	1.010
25. Pióra do pisanja	0,325	7.370	22.600
26. Pluskiewki i spinacze	1	4.616	4.616
Ogółem	99.019	103.922.122	1.045

tem niemniej jako eksport pionierski, zasługują na uwagę.

Ciekawym zagadnieniem jest kierunek eksportu naszego przemysłu metalowego przetwórczego. Scisłą odpowiedzi na nie zawiera tablica V, wskazująca kraje rozmaitych części świata w porządku alfabetycznym, do których eksport był skierowany w ciągu ostatnich lat 9, oraz podająca ogólną wagę i wartość wyeksportowanych wyrobów metalowych.

T a b l i c a V.

I. Europa	Kraj odbiorczy	Waga t.	Wartość zł
1.	Albanja	11,2	19.993
2.	Anglja	1.037	1.703.584
3.	Austrja	3.405	3.717.322
4.	Belgja	467,4	569.296
5.	Bułgarja	6.471,18	11.744.858
6.	Czechosłowacja	3.335	3.819.469
7.	Danja	3.056	1.424.979
8.	Estonja	1.821	1.534.202
9.	Finlandja	2.407,8	1.235.739
10.	Francja	425,04	956.076
11.	Gibraltar	0,89	1.475
12.	Grecja	327,5	628.428
13.	Hiszpanja	10,85	32.629
14.	Holandja	466	817.578
15.	Irlandja	77,5	126.192
16.	Jugosławja	4.402	4.062.433
17.	Litwa	4.547,7	3.489.484
18.	Łotwa	13.890	10.044.694
19.	Niemcy	2.694,9	4.102.450
20.	Norwegja	6.433	3.560.611
21.	Portugalia	1.403,20	556.957
22.	Rosja	8.197	9.741.552
23.	Rumunja	13.345	10.933.894

I. Europa (ciąg dalszy)

24.	Szwajcarja	642,7	635.895
25.	Szwecja	2.181	1.485.798
26.	Węgry	979	1.518.154
27.	Włochy	230,1	365.453

II. Azja

1.	Arabja	0,06	350
2.	Chiny	1.276,7	1.062.975
3.	Cypr	1,2	967
4.	Filipiny	1,98	4.590
5.	Indje Ang.	420	645.543
6.	Indje Holend.	224,3	278.023
7.	Irak	135	123.145
8.	Japonja	38,29	61.427
9.	Jawa	3,8	5.966
10.	Malakka	2,58	4.919
11.	Mandżurja	2,61	4.838
12.	Palestyna	1.667,7	1.158.302
13.	Persja	834,3	703.766
14.	Rhodos	0,23	478
15.	Sjam	16	27.087
16.	Syrja	104,3	141.605
17.	Turcja	1.334	2.085.229

III. Afryka

1.	Abisynja	25	38.652
2.	Afryka Połudn.	1.566	2.861.147
3.	„ Wschod.	148,2	273.879
4.	„ Zachod.	555	1.143.851
5.	Algier	0,07	196
6.	Angola	9	13.751
7.	Azory	0,54	1.088
8.	Egipt	983,38	1.873.650
9.	Etiopja	0,13	200
10.	Kongo Belg.	2,3	2.159
11.	Liberja	0,39	612
12.	Madagaskar	0,02	51
13.	Marokko	1.128,14	3.159.309
14.	Tunis	11,16	24.835
15.	Wyspy Kanaryjskie	28,63	37.134

IV. Ameryka

1.	Ameryka Połudn.	1,3	2.110
2.	„ Północna	0,05	80
3.	„ Środkowa	27,97	41.953
4.	Antyle	0,37	555
5.	Argentyna	2.120	4.305.873
6.	Barbados	1,15	2.371
7.	Boliwja	29,45	51.772
8.	Brazylja	336,04	776.340
9.	Chile	235,93	519.230
10.	Costa Rica	16,16	38.220
11.	Curaçao	0,29	588
12.	Dominica	0,65	1.301
13.	Ecuador	13,41	28.616
14.	Guatemala	10,29	19.910
15.	Guayana	0,22	355
16.	Haiti	18,19	43.278
17.	Honduras	12,24	25.684
18.	Jamaika	72,41	140.594
19.	Kanada	92,12	189.512
20.	Kolumbja	292	359.730
21.	Kuba	134	270.170
22.	Meksyk	334,4	623.823
23.	Nikaragua	7,61	12.173
24.	Panama	10,74	20.983

IV. Ameryka (ciąg dalszy)

25.	Paragwaj	26	54.259
26.	Peru	145,4	304.793
27.	Porto Rico	0,43	852
28.	Salvador	24,5	49.289
29.	Stany Zjednoczone	74,6	244.544
30.	Trinidad	3,47	4.522
31.	Urugwaj	6,03	16.669
32.	Wenezuela	714,6	1.099.768

V. Australja

1.	Australja	27,7	42.910
2.	Nowa Gwinea	0,51	1.316
3.	Samoa	0,31	718

Z tablicy tej widzimy, że krajem, do którego najwięcej wywieźliśmy na wagę, jest Rumunja, po której idą: Lotwa, Rosja, Bułgarja i Norwegja. Pod względem wartości przoduje Bułgarja, a za nią idą: Rumunja, Lotwa, Rosja, Argentyna i Niemcy. Eksport do Niemiec należy rozumieć tylko jako względny, ponieważ pewna jego część przeszła tylko przez terytorjum niemieckie i została wysłana dalej, do nieznanym nam krajów.

Powyzsze tablice opracowane zostały na podstawie danych statystycznych Związków Eksportowych, nie obejmujących, jak zaznaczyłem powyżej, wszystkich artykułów wywiezionych z Polski. By wyjaśnić, jakie wyroby przeważają w całokształcie eksportu z Polski, podaję tablicę VI, zawierającą całkowity wywóz z Polski wytworów hutniczych łącznie z wyrobami metalowymi w ciągu 9 ostatnich lat, podług danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Gdy od cyfr wywozu całkowitego na wagę i co do wartości, odjąć odnośne cyfry wywozu hut

nich wartości są znacznie bliższe cen wyrobów przetwórczych (p. ostatnia rubryka tab. I), niż cen wyrobów hutniczych (p. ost. rubryka tabl. II), z czego wypływa wniosek, że różnica ta w znacznej części jeżeli nie całkowicie jest wynikiem wywozu wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego.

Ze statystyk powyższych można nie tylko zorientować się w wielkości i kierunkach eksportu, wyrobów metalowych oraz ich rodzaju, lecz także wywnioskować, że wywóz ten jest niewspółmiernie mały w stosunku do ogólnej produkcji przemysłu metalowego przetwórczego. Jeżeli zważyć, że wytwórczość zakładów, zrzeszonych w Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, wynosiła w roku dobrej konjunktury 1928 roku 835 milionów złotych, zaś w 1933 roku — 326 milj. złotych, to okazuje się wówczas, że wywóz, ujęty w statystyce Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego w jednym i drugim roku wyniesie nieco więcej niż 2%, a jeżeli uwzględnić wywóz zakładów przerobczych hut i następnie wywóz, który nie podlegał rejestracji przez Związki, to wywóz wyrobów metalowych w sumie prawdopodobnie nie przekroczy 10% wytwórczości ogólnej tych wyrobów.

Wiele przyczyn składa się na niepomyślny stan eksportu przemysłu metalowego. Nie rozważając właściwości samego przemysłu metalowego, zaznaczam, że przemysł ten składa się z szeregu różnorodnych gałęzi specjalnych, z których głównymi są: budowa maszyn, odlewnictwo, kotlarstwo, wyrób konstrukcji żelaznych, maszyn i aparatów elektrycznych, narzędzi i przyrządów mierniczych, przedmiotów z żelaza i różnych metali. Każda z tych gałęzi głównych dzieli się na szereg gałązek mniejszych, z których w każdej jest opracowywany szereg arty-

Tablica VI.

	1926 r.	1927 r.	1928 r.	1929 r.	1930 r.	1931 r.	1932 r.	1933 r.	1934 r.	Razem
całkowita	249.064	340.077	339.748	431.186	617.219	578.882	248.554	363.055	289.736	3.457.521
Waga w t hut i przem. met. przetw. }	55.425	130.202	114.118	181.919	405.472	386.191	147.582	254.977	167.526	1.843.412
Różnica	193.639	209.875	225.630	249.167	211.747	192.691	100.972	108.078	122.210	1.614.109
całkowita	255.589	301.609	280.928	352.998	338.799	268.162	118.910	135.246	110.651	2.162.892
Wartość w tys. zł hut i przem. met. przetw. }	20.589	51.620	52.824	89.725	160.556	148.902	56.235	70.512	40.529	691.491
Różnica	235.000	249.989	228.104	263.273	178.243	119.260	62.675	64.734	70.122	1.471.401
całości	1.030	890	833	815	550	465	480	372	382	628
Wartość 1 t w zł hut i przem. met. przetw. }	372	396	471	496	395	387	381	286	242	374
wyr. pozost.	1.250	1.180	1.015	1.140	842	626	622	598	578	912

i zakładów metalowych przetwórczych podług danych Związków Eksportowych Polskich Hut Żelaznych i Przemysłu Metalowego Przetwórczego (p. Tablice I i II) wówczas otrzymujemy cyfry wywozu wyrobów hutniczych i przetwórczych, nie ujętych w statystykach dwóch wymienionych Związków Eksportowych. Obliczając następnie średnią wartość 1 t tych wyrobów widzimy, że cyfry tych śred-

kułów, przyczem każdy nieledwie artykuł wytwarzany jest w rozmaitych typach, gatunkach i wielkościach. Nic dziwnego, że to prawie bezgraniczne zróżniczkowanie artykułów wytwarza trudności o wiele, wiele większe, niż to jest w artykułach masowych, jak węgiel, cukier, cement, krochmal i t. d., a wszyscy wiemy, że eksport i tych artykułów do łatwych zagadnień nie należy.

Ponadto niekorzystne położenie geograficzne zakładów przemysłu metalowego powiększa jeszcze trudności, wynikające z właściwości samego przemysłu. Te zakłady, które są bliżej morza, tej najważniejszej arterji ekspansji światowej, są oddalone od źródeł surowców i przeto obciążone kosztami ich przewozu lądowego, natomiast wytwórnice zbliżone do miejsc wydobywania lub wytwarzania surowców, ponoszą znaczne koszty przewozu wyrobów gotowych.

Poza tem cierpimy naogół na wysokie koszty produkcji. Nasze wytwórnice przedwojenne mają urządzenia przestarzałe i skutkiem zniszczeń wojennych i niedostatecznej rentowności powojennej dotąd nie są dostatecznie zmodernizowane. Nasze surowce następczą trudności duże, często nie dające się pokonać. Produkty hutnicze, wobec cen wyrobów gotowych na światowych rynkach eksportowych, są nadmiernie drogie. To samo odnosi się do paliwa, energii elektrycznej i niektórych chemikali podstawowych dla wytwórczości. W innych wypadkach gatunek surowca uniemożliwia skuteczną konkurencję, np. w ostatnich czasach okazało się, że zagranicą jest wytwarzane żelazo o wyższej wytrzymałości niż znajdujące się na rynku polskim. W wyniku tego mosty i konstrukcje żelazne są oferowane przy przetargach międzynarodowych w wagach z górą o 20% niższych niż polskie i nadmiar po cenach kosztu loco wytwórnica plus przewóz, wykluczających możliwości otrzymania zamówień przez wytwórnice polskie.

Dalsze trudności polegają na niedostateczności naszych środków finansowych. Tak często napotykaną żądanie dostawy niezwłocznej lub w bardzo krótkim terminie wymaga wytwarzania „na magazyn” całości przedmiotów eksportowanych lub przynajmniej tych części, które do swego wykonania wymagają długiego okresu czasu. Magazyn zaś więzi kapitał, co przy wysokiej stopie procentowej podraża produkcję. Zawarte transakcje muszą być finansowane zwykle wykładem całkowitej wartości na okres wykonania i przewozu t. j. średnio na 3 miesiące, a w niektórych wypadkach, przy dostawie całkowitych urządzeń fabrycznych, mostów i t. p. i na okres czasu wielokrotnie dłuższy. Na tem się jednak trudności finansowe nie kończą, gdyż często obok zapłaty częściowej gotówką otrzymuje się pokrycie wekslowe, które wysuwa trudności dyskontowania weksli zagranicznych odbiorców wogóle; druga trudność wynika przy otrzymaniu weksli, wystawionych na nieco dłuższe terminy, prawie zawsze zaś musimy się liczyć ze zbyt wysokimi kosztami dyskonta u nas.

Przy eksporcie w rozmiarze światowym, wielkiego znaczenia czynnikiem jest umiejętność. Gdy eksport obecny porównywać z tem co przed wojną nazywaliśmy eksportem do Rosji i który w istocie polegał na wywozie wewnętrznym do kraju, który dobrze znaliśmy, gdy operowaliśmy swobodnie językiem, znajomością praw i zwyczajów i gdzie na całym terytorjum rosyjskiem mieliśmy ludzi swoich, wówczas trudności ówczesne wydają nam się obecnie fraszkami. Przed nami stoi jeszcze prawie nierozwiązany problemat znalezienia wszędzie odpowiednich przedstawicieli miejscowych, znających warunki i godnych zaufania, wyrobienie dobrze wykształconych w zawodzie, energicznych, pracow-

tych i oszczędnych wojażerów, przygotowanie należytego i wielojęzycznego materiału propagandowego, pogłębienie znajomości rozmaitych rynków i ich wymogów tak różnych dla rozmaitych artykułów. W tem miejscu należy z dużym uznaniem podkreślić wytrwałą i umiejętną pracę Państwowego Instytutu Eksportowego, któremu zawdzięczamy dużo wiadomości, dotyczących różnych krajów, oraz firm i osób, mogących skutecznie współpracować nad wzmożeniem eksportu produktów polskich.

O ile wiedza, przy dobrych chęciach i pracy, jest łatwa do pozyskania, to obok niej są niezbędne pewne cechy charakteru, by wkroczyć na określony rynek i następnie utrzymać się na nim na stałe. Cechą kardynalną jest wytrwałość, która nie pozwala na zrażanie się trudnościami nowego rynku i domaga się pracy na nim z całym napięciem woli, wiedzy i sił, dopóki pomyślny wynik nie będzie osiągnięty. Następną cechą jest bezwzględna sumienność, której niedostateczność bardzo nam się już dała we znaki. Wreszcie niezbędna jest precyzyjna kalkulacja, do której naogół polacy nie są wdrożeni, a która przy konkurencji światowej jest koniecznością. Lekkomyślność kalkulacyjna może być i była już przyczyną dużych zawodów i strat przy eksporcie. W pierwszym okresie naszych wysiłków eksportowych odczuwało się w niektórych branżach wzajemne zwalczanie się konkurentów krajowych na rynkach zagranicznych, które wyrażało się w zniżaniu cen poniżej wszelkich kalkulacji. Takie psucie rynku bywało powodem niezyczliwego ustosunkowywania się importerów do eksporterów polaków i powinno być wykluczone raz na zawsze z akcji eksportowej.

Odbiorcy zagraniczni, którzy w zasadzie są nieufni, i nie lubią sporadycznego charakteru transakcji, domagają się ciągłości, nie wszędzie stoją obecnie na tym poziomie solidności, jaki był przed wojną. Okres wojenny i chaos gospodarczy w okresie powojennym na rynkach światowych obniżył poziom etyki handlowej, to też obecnie baczyć musimy starannie by nie spotkać się ze złą wolą nie tylko przy przyjęciu towaru i zapłaceniu zań, lecz również by nie współdziałać z odbiorcami przy powstawaniu konkurencyjnego przemysłu zagranicznego, jak to miało miejsce np. w Rumunji.

W kalkulacji eksportowej bardzo poważną pozycję odgrywają przewozy, które u nas nawet przy zastosowaniu taryfy eksportowej, są zbyt wygórowane, to też ciągle jeszcze, pomimo dalszej odległości od Śląska do Hamburga aniżeli do Gdyni, przewozy koleją Śląsk—Hamburg wypadają taniej niż przewóz kolejowy Śląsk-Gdynia plus przewóz morski Gdynia - Hamburg. Następnie odczuwa się niekorzystnie przy transakcjach na dłuższe terminy, płynność taryf przewozowych i ustabilizowanie ich na niskim poziomie staje się koniecznością. Nader ważnem jest, by nie tylko taryfy wyrobów gotowych, przy wysyłce ich zagranicę, były wyjątkowo niskie, lecz by z taryf takich korzystały również surowce, dostarczane fabrykom eksportującym, pod warunkiem kontroli, że z tych zniżek korzystają tylko takie właśnie surowce. Wobec prowadzenia przez Związek Eksportowy odpowiedniej ewidencji, kontrola taka nie następczą trudności. Wreszcie do kategorii trudności przy przewozie należy zaliczyć nieprzydzielanie przez kolej odpowiednich wagonów,

np. zmuszając eksportera do korzystania z wagonów krytych zamiast platform i t. p.

W wyniku popierania eksportu przez Państwo w ciągu ostatniego dziesięciolecia zastosowany został cały szereg środków, które naogół okazały się bardzo skuteczne i gdyby nie one, to ostatnie lata odbiłyby się niezmiernie ujemnie na polskim wywozie. Nie wymieniając tych środków, jako dokładnie znanych Sz. Słuchaczom, pragnąłbym zwrócić uwagę, że jednak niektóre środki zasługują na szczególną uwagę władz państwowych. A więc chodziłoby o jak największe ułatwienie przywozu tych półfabrykatów, lub fabrykatów, które nie są w kraju wyrabiane i które służą do uzupełnienia artykułów eksportowych. Czasami brak jakiejś armaturki lub blachy o specjalnych własnościach zatrzymuje wykonanie lub podraża poważny wyrób krajowy, przeznaczony dla zagranicy. Dalej pożądanym byłoby zwiększenie obrotu uszlachetniającego czynnego w surowcach i osprzęcie, również z przyczyn wymienionych. Następnie, o ileby chodziło o tak, moim zdaniem, pożądane powiększenie programu eksportowego, należałoby zwiększyć wywozy kompensacyjne, ułatwić zwrot zpowrotem części zapasowych, mylnie dostarczonych zagranicę przez wytwórców krajowych oraz ułatwić sprowadzanie wzorów oraz surowców do przeprowadzenia prób na maszynach, przeznaczonych na eksport. Współdziałanie naszych placówek dyplomatycznych i konsularnych wykazuje w ostatnich latach wielki postęp, tem niemniej ściślejszy kontakt z krajowymi eksporterami, a szczególnie systematyczne przeszkalanie dałoby niewątpliwie bardzo dobre wyniki.

Nie będę tu poruszać zagadnień ogólnych polityki gospodarczej, z których umowy handlowe, starania o korzystne kontyngenty, walka z wysokimi cłami i przepisami dewizowymi rozmaitych krajów są stale u nas ulepszone. Wspomnę tylko, że kredyty, które udzielać musimy niektórym odbiorcom, np. Rosji, wymagają ubezpieczenia i że ze względu na okoliczności polityczne udział Państwa w tem ubezpieczeniu jest koniecznością, która powinna być zaspokojona.

W swojej akcji eksportowej szczególnie pionierskiej, eksporter poza pomocą Państwa, powinien jeszcze liczyć na samopomoc zawodową, ponieważ rzadko bywa by w zawodzie swym był wytwórcą jedynym. Samopomoc jednak, o ile ma być skuteczna, musi być dobrze zorganizowana i do tego celu służyć może i musi mocna organizacja eksportowa. Taka organizacja jest tem potrzebniejsza w Polsce, że przeważa w niej typ fabryki metalowej średniej wielkości o ilości robotników około 250 w okresach dobrej konjunktury, a 150 w konjunkturze obecnej. Fabryka tej wielkości nie może sobie pozwolić na własny aparat eksportowy, taki jak np. posiada Krupp, Skoda, Vickers, Schneider i t. d., a jaki w naszym kraju posiadały z dobrym wynikiem wielkie huty śląskie. Dobra organizacja wspólna może nietylko być źródłem informacji, starannie zbieranych, doradcą w szeregu kwestyj, lecz również rozwinąć poważną akcję propagandową w postaci broszur, artykułów, ogłoszeń, wreszcie przez zbiorowy udział w targach i wystawach. I na tem akcja takiej organizacji jeszcze się nie skończy. Coraz większą rolę w handlu światowym odgrywają porozumienia międzynarodowe, dążące do podziału

rynków zbytu. Udział przemysłu polskiego w takich porozumieniach i korzystanie z uporządkowanych rynków zbytu jest nie do pomyślenia o ile będziemy zli w rozsypkę, natomiast wyniki dla nas pożądane osiągnąć możemy dzięki posiadaniu sprężystej, zbiegliwej i przez zagranicę poważanej organizacji zawodowej.

Dalsze przemówienia podamy w następnych numerach „P. M.”

PRZYCZYNY ZMIAN W DOKONYWANIU OPŁAT NA FUNDUSZ PRACY

Wkrótce ulegnie zmianie sposób wnoszenia opłat na Fundusz Pracy. Dotychczas opłaty były wpłacane łącznie ze składkami ubezpieczeniowymi do właściwych ubezpieczalni społecznych. Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110/34) opłaty na Fundusz Pracy będą wpłacane do Zarządów Obwodowych Funduszu Bezrobocia. Według ostatnich wiadomości zarządzenie to dotyczy tylko takich zakładów pracy, które ubezpieczają swych pracowników fizycznych w Funduszu Bezrobocia. Zakłady, które nie ubezpieczają swych pracowników fizycznych w Funduszu Bezrobocia (zakłady zatrudniające mniej niż 5 pracowników i zakłady nie prowadzone na sposób przemysłowy np. instytucje społeczne, organizacje gospodarcze i t. p.) będą wносиły opłaty na Fundusz Pracy jak dotychczas, za pośrednictwem ubezpieczalni.

Omówione zarządzenie, aczkolwiek nie ma większego znaczenia, jest jednak niezwykle znamienne jeżeli rozpatrywać je na tle przeprowadzonej reformy scaleniowej ubezpieczeń społecznych.

Troska o zmniejszenie kosztów administracji instytucyj ubezpieczeń społecznych oraz i zmniejszenie nawału prac kancelaryjnych w zakładach pracy spowodowała scentralizowanie ewidencji ubezpieczonych i opłaty składek w ubezpieczalni społecznej. Od 1 stycznia 1934 r. pracodawca płaci składkę na ubezpieczenie chorobowe, od wypadków i emerytalne do jednej kasy; łącznie z temi składkami płaci też i opłaty na Fundusz Pracy. Zgodnie z zapowiedziami należało się również spodziewać, że dotychczas odrębnie płacona składka na Fundusz Bezrobocia też włączona będzie do ogólnego systemu.

Widzimy tymczasem tendencję przeciwną. Nie tylko, że pozostaje bez zmiany sprawa składek na Fundusz Bezrobocia, ale z systemu wspólnego inkasa wycofuje się też Fundusz Pracy. Dla instytucji Funduszu Bezrobocia przybędą dodatkowe koszty reorganizacji, dla pracodawców nowy kłopot wypełniania odrębnych formularzy i przeprowadzania odrębnych wpłat.

Jako przyczynę nowego rozporządzenia wskazują wadliwe funkcjonowanie ubezpieczalni społecznych.

Ubezpieczalnie inkasują składki dla wszystkich ubezpieczeń, część jednak zainkasowanych kwot nie przekazują gdzie należy, lecz obracają na łatanie dziur we własnej gospodarce.

Praktyka ta stała się naogół pospolitą, prowadząc do niezwykle drastycznych incydentów. Nie-

dawno prasa codzienna przyniosła wiadomość o wystąpieniu Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych przeciwko niesumiennej ubezpieczalni przy pomocy komornika. Zakład ten pewnego dnia położył areszt na zawartość kasy Ubezpieczalni w Stanisławowie. Skutek był ten, że ubezpieczeni nie otrzymali zasiłków z kasy ubezpieczalni. Wypłata z a s i ł k ó w została zawieszona aż do chwili zgromadzenia przez ubezpieczalnię potrzebnych funduszków.

Znana jest solidarność instytucji ubezpieczeniowych. Tylko konieczność, gdy wszelkie łagodniejsze sposoby zawiodły, mogła podyktować użycie takiego argumentu jak egzekutor. Użycie metody zastosowanej przeciw ubezpieczalni w Stanisławowie może się wkrótce szeroko rozpowszechnić. Wiadomo jest bowiem, że inkasowane przez ubezpieczalnię składki na rzecz ubezpieczenia pracowników umysłowych i ubezpieczenia od wypadków nie wpływają tak, jakby należało, do kas właściwych ubezpieczeń, co jest przeszkodą normalnego funkcjonowania tych ubezpieczeń. W braku bieżących dochodów ubezpieczenia te, wbrew założeniom gospodarczym, naciskają śrubę egzekucyjną wobec zalegających pracodawców, a nawet upłynniają swe rezerwy.

Wycofanie się Funduszu Pracy z pośrednictwa ubezpieczalni traktować należy jako brak zaufania do tych instytucji. Najprostszym byłoby, aby za przykładem Funduszu Pracy wszystkie ubezpieczalnie mogły się pozbyć niewygodnego pośrednictwa. Wrócilibyśmy wtedy do dawnego systemu.

WIADOMOŚCI Z ZAGRANICY

Przymus organizacyjny we Francji. Rząd francuski złożył Izbie Deputowanych projekt prawa określającego warunki, w których zrzeszenia branżowe mogą być uznane za przymusowe w okresie kryzysu.

Artykuł pierwszy projektu mówi:

„Jeżeli wskutek wyjątkowych okoliczności ogół przedsiębiorstw branży, mającej znaczenie dla gospodarstwa narodowego, znajdzie się w poważnych trudnościach, można, na ściśle określony okres czasu, nadawać charakter przymusowy porozumieniom zawartym pomiędzy zainteresowanymi, przyczem porozumienia te mogą mieć charakter ogólny bądź też regionalny“.

Projekt rządu francuskiego świadczy, że obok Rosji Sowieckiej, gdzie życie gospodarcze jest zupełnie zetatyzowane, Włoch, gdzie faszyzm stwarza jakby syntezę liberalizmu i etatyzmu, Stanów Zjednoczonych, gdzie Roosevelt wprowadza przy pomocy NRA gospodarstwo planowe, Niemiec, gdzie rząd hitlerowski poddał kontroli państwowej całokształt życia gospodarczego, prądy zmierzające do gospodarki planowej dotarły i do Francji.

Na marginesie należy dodać że w Angielskiej Izbie Lordów złożony został przez jednego z najwybitniejszych przemysłowców angielskich lorda Melchetta (Alfreda Monda, prezesa Imperial Chemical Co) projekt prawa w sprawie przymusowych zarządzeń organizacyjnych w przemyśle, mających na celu zwalczanie kryzysu.

Powstanie kartelu motorów Diesela w Niemczech. W Niemczech powstał kartel motorów Diesela, który objął wszystkich wytwórców. Kartel rozpocznie pertraktacje z wytwórcami zagranicznymi, głównie w Anglii, Szwarcarji i Stanach Zjednoczonych. Chodzi o podział rynków zbytu. Wyjątek stanowią jedynie silniki o słabej mocy. Nie jest jednak zupełnie pewne, czy plan ten uda się zrealizować.

Eksport maszyn niemieckich do Czechosłowacji. Pomiedzy niemieckim przemysłem maszynowym a rządami niemieckim i czechosłowackim został podpisany układ, na mocy którego Czechosłowacja zakupi w 1935 roku znaczne ilości maszyn niemieckich, ponieważ wymiana między temi dwoma krajami była w znacznym stopniu na korzyść Czechosłowacji; wobec tego nadwyżka będzie wyrównana dostawami z Niemiec. Również podpisany został układ, dotyczący budowy niemieckich obrabiarek i motorów Diesela w Czechosłowacji.

Przemysł wagonowy w Niemczech. Przemysł niemiecki otrzymał na pierwsze półrocze 1935 roku znaczne zamówienia na wagony kolejowe. Wartość ogólna wynosi około 40 milionów marek. Zamówienia te, wraz z zamówieniami na eksport, otrzymanymi w ostatnich miesiącach, umożliwią niemieckim fabrykom wagonów powiększenie pracy do 65% zdolności wytwórczej (zamiast 34% w styczniu 1934 roku).

Przemysł niemiecki ostatnio odmówił ponownie przystąpienia do międzynarodowego kartelu przedsiębiorców wagonów kolejowych.

Nowe modele rowerów w Rosji Sowieckiej. Na zasadzie umowy pomiędzy rosyjskim przemysłem rowerowym a firmą BSA o współpracy technicznej rosyjski przemysł rowerowy otrzymał rysunki na 9 nowych modeli rowerów.

Japońskie rowery na rynku niemieckim. Prasa hamburska podaje wiadomość, jakoby na niemieckim rynku ukazały się rowery pochodzenia japońskiego. Niemieckie pisma fachowe powtarzają tę wiadomość z dużym zastrzeżeniem, gdyż z jednej strony japońskie rowery mają być bardzo liche i nie znajdują nabywców nawet w kolonjach, a z drugiej strony niemiecki rynek rowerowy jest chroniony dość wysoką ochroną celną, która wynosi 300 marek za 100 kg.

Stulecie czółenkowej maszyny tkackiej. W 1934 roku minęło sto lat od wynalezienia przez amerykańczyka Hunta czółenkowej maszyny do szycia. Pierwotny ten maszyn wynaleziony został wcześniej, bo w 1810 roku przez Niemca Józefa Maderspergera.

Ceny rowerów na rynkach eksportowych. Na rynkach bliskiego Wschodu cena roweru eksportowego kształtuje się obecnie na poziomie około 3,5 funta sterlinga.

Swiatowy przemysł żelazny w 1934 roku. Ustalilo się już pojęcie, że sytuacja przemysłu żelaznego może być w pewnej mierze miernikiem konjunktury. Dlatego też podajemy poniżej zestawienie ilustrujące stan produkcji stali w poszczególnych krajach w okresie od 1929 r. do końca 1934 roku (w milionach tonn).

Kraj	1929 r.	1930 r.	1931 r.	1932 r.	1933 r.	1934 r.	1929-34 r. w%
Niemcy	16,25	11,54	6,29	5,77	7,61	11,83	72,8
Zagłębie Sarry.	2,21	1,93	1,54	1,46	1,68	1,96	88,7
Belgia	4,11	3,35	3,11	2,79	2,69	2,94	71,5
Francja	9,70	9,45	7,82	5,64	6,53	6,15	63,4
Anglja	9,79	7,44	5,29	5,35	7,11	9,00	92,8
Luksembur	2,27	2,27	2,03	1,96	1,84	1,84	68,1
Rosja	4,72	5,80	5,35	5,80	6,40	9,37	198,5
Stany Zjedn.	57,34	41,35	26,36	13,90	23,60	25,85	45,1
Japonja	2,34	2,33	1,86	2,29	3,10	3,57	152,6

Cyfrы powyższe wykazują, że z wyjątkiem Francji we wszystkich krajach rok 1934 przyniósł dalszą poprawę stanu zatrudnienia stalowni. Szczególnie jednak jest fakt, wynikający z powyżej zamieszczonych cyfr, że o ile w krajach o starej produkcji hutniczej, a więc w krajach europejskich i Stanach Zjednoczonych produkcja stalowni kształtuje się na poziomie poniżej stanu z 1929 roku, o tyle produkcja hutnicza Rosji i Japonji wykazuje bardzo wybitny wzrost, wyrażający się w cyfrze 158,5 i 152,6 procent zatrudnienia z roku 1929.

Z państw europejskich najgorzej przedstawia się sytuacja we Francji, gdzie bardzo mały zbyt na rynku wewnętrznym odbija się niekorzystnie na

sytuacji przemysłu stalowego. Najlepiej przedstawia się sytuacja Wielkiej Brytanji, gdzie produkcja 1934 r. kształtowała się na poziomie 93% roku 1929, przyczem podkreślić trzeba, że nie pokrywała zapotrzebowania rynku krajowego, wskutek czego Wielka Brytanja była krajem importującym stal. Spożycie stali na głowę ludności kształtowało

się w latach 1929-34 w sposób następujący (w kg.)

Rok	Niemcy	Francja	Anglja	Stany Zjednoczone
1929	16,7	17,4	20,3	42,8
1930	10,5	18,0	18,3	31,0
1931	5,1	13,8	14,5	19,6
1932	4,9	10,4	13,6	10,1
1933	8,6	15,0	18,6	23,0
1934	14,6	10,8	—	—

Dla ilustracji podajemy jednocześnie przeciętną cenę eksportową żelaza sztabowego w latach 1920—1934 w złotych funtach sterlingach f o b Antwerpja.

czerwiec 1930 r.	4/13/0	czerwiec 1933 r.	3/0/0
czerwiec 1931 r.	3/11/6	styczeń 1934 r.	3/2/7
sierpień 1932 r.	2/2/0	listopad 1934 r.	3/5/0

POLSKI APARAT PRZECIWKO PYLICY KRZEMOWEJ.

W przemyśle metalowym znajdują coraz szersze zastosowanie t. zw. piaskownice. Są to przyrządy do czyszczenia i polerowania piaskiem odlewów żeliwnych i stalowych. Piasek z dmuchawki wyrzucający jest pod ciśnieniem powietrza 3 — 4 atmosfer, powstaje więc przy czyszczeniu metali duża ilość drobnego pyłu piaskowego, który robotnicy oddychając wciągają do płuc. wskutek czego w ich tkance płucnej, odkładają się złoży tego pyłu. Powstaje wtedy jedna z najgroźniejszych chorób zawodowych — pylica krzemowa.

W związku z rozpowszechnianiem się w Polsce użycia piaskownic, które zwiększają niepomiernie niebezpieczeństwo pylicy krzemowej, dr. Hummel podał w „Inspektorze Pracy“ opis nowego aparatu ochronnego dla robotników zajętych przy piaskownicach, skonstruowanego w jednej z fabryk podwarszawskich.

Aparat ten, t. zw. skafander, składa się z dużego wygodnego hełmu i z bluzy, szczelnie łączonej przy szyi z krawędzią hełmu, przewiązanej w pasie i na rękawach u napiętków. Do hełmu doprowadzane jest świeże powietrze z poza komory piaskownicy. Ciśnienie doprowadzanego powietrza musi być wyż-

sze od ciśnienia powietrza w komorze piaskownicy, dzięki czemu pył otaczający nie może przedostać się podbluzę.

Zaletą konstrukcji polskiej tego przyrządu jest właśnie połączenie hełmu z bluzą (skafandry francuskie mają kołnierze uszczelniane przy szyi), dzięki czemu osiąga się pewniejszą ochronę od pyłu już nie tylko dróg oddechowych, lecz także znacznej części ciała. Robotnicy w skafandrach tych czują się dobrze i chętnie z nich korzystają; zyskuje na tem wydajność pracy.

Skafander ten ze względu na zalety konstrukcji powinien znaleźć jaknajszersze zastosowanie w przemyśle polskim.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej w dn. 22.I.1935 r. w złotych po kursie dnia za tonnę metr.

Aluminiun	2552	Miedź standard	723
Antymon	1486	Ołów miękki	268
Cyna standard	5938	Nikiel	5168
Cynk hutniczy	306	Rtęć	8965
Miedź elektrolityczna	807	Srebro za 1 kg.	85

Na rynku londyńskim w bieżącym tygodniu ceny metali kształtowały się, w porównaniu z ostatnimi naszymi notowaniami następująco: podniosły się metale — ołów o ok. 3%, antymon o ok. 2%, cyna o ok. 1,5%, rtęć o ok. 0,5% i srebro o ok. 0,5; spadły natomiast: miedź elektrolityczna o ok. 2%, miedź standard o ok. 1,5% Aluminium, cynk i nikiel bez zmiany.

PAŃSTWOWE ZAKŁADY INŻYNIERJI
Biblioteka F. M. „Ursus”

Ś. p. STANISŁAW JAN OKOLSKI

**Wiceprezes Rady i Zarządu
Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych
* 1875 r. — † 1935 r.**

Prezes Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego; Prezes Rady Zjednoczonych Polskich Fabryk Śrub; Członek Rady Sp. Akc. Polskie Zakłady Skody; Członek Rady Zjednoczonych Górnośląskich Hut Królewska i Laura; Członek Komisji Rewizyjnej S. A. Modrzejów — Hantke; Członek Rady Tow. Ubezpieczeń „Vesta”; Wiceprezes Rady Sp. Akc. Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi; Przewodniczący Centralnej Komisji Przywozowej przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu; Członek Rady Towaroznawczej przy Ministerstwie Skarbu; Członek Sądu Kartelowego; Członek Prezydium Centralnego Związku Przemysłu Polskiego; Radca Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie; Członek Rady Traktatowej przy Warszawskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej; Członek angielskiego Instytutu Inżynierów Mechaników; Członek wielu Stowarzyszeń krajowych i zagranicznych.

Komandor Orderu „Odrodzenia Polski”

